

- Η περιοχή δεν είναι πια τόσο ανασφαλής, όπως πριν 4-6 βδομάδες και κάνουμε τώρα μακρινότερες εκδρομές. Πρόσφατα πήγαμε με τον καθηγητή Βενθύλο στο κτηματάκι του, στο Χαλάνδριον. Το Χαλάνδρι είναι ένα χωριό ανάμεσα στην Πεντέλη και την Αθήνα. Εμποδιστήκαμε, όμως, εξαιτίας κακοκαιρίας, να επισκεφθούμε τα μαρμάρινα ερείπια κοντά στην Πεντέλη. Από κει πήρα μόνος μου το δρόμο προς τα βορειοδυτικά, για να γυρίσω πίσω στην Αθήνα, απ' τη μικρή αλυσίδα των βουνών, που οι νεότεροι τη λένε Βριλήσσια, μέσω των χωριών Μαρούσι, Ηράκλειο, Κουκουβάουνες και Πατήσια. Ο ελαιώνας του Μαρουσιού είναι ο ωραιότερος που έχω δει ως τώρα και για την ηλικία του και τις σκοτεινές σκιές του, άξιος να θεωρηθεί σαν το ιερό άλσος που σχηματίζει το Τέμενος της Αρτέμιδος, της Αμαρυσίας.

Όλη αυτή η περιοχή έχει φυσική ομορφιά και θα γίνει ακόμη ωραιότερη όταν η καλλιέργεια της γυμνής πεδιάδας θα τη γεμίσει χωράφια και περιβόλια.

Βρήκα στις εκκλησιές ογκώδη μαρμάρινα αγγεία και άλλα αρχαία ερείπια και σε ένα εκκλησάκι, στους πρόποδες του λόφου του Πέλεκα, τη γνωστή επιγραφή, το πέτρινο σύνορο του Τεμένους της Αρτέμιδος. Από δω ο δρόμος περνάει από γυμνούς λόφους προς το Ηράκλειο.

Αλλά πώς ερμηνώθηκε η δόλια η Αττική απ' τον πόλεμο! Ολόκληρο αυτό το χωριουδάκι με 20 τουλάχιστον σπίτια (πιθανώς στη θέση του Ηρακλείου της Ηφαιστειάδας), είναι τώρα εντελώς παρατημένο. Η εκκλησία έχει μονάχα ασήμαντα μαρμάρινα ερείπια. Από τις Κουκουβάουνες (Κουκουβάια) –λέξη που σημαίνει κουκουβάγια– ευχαρίστως θα τριγυρίζα ακόμη και στον μικρό κάμπο των Αχαρνών. Αλλά η μέρα κόντευε να τελειώσει και βιάστηκα να γυρίσω γρήγορα, μέσω Πατησίων, στο σπίτι.

Για μικρότερες εκδρομές μιας μέρας στην κοντινή περιοχή, λίγα θα είχα ακόμη να πω, παρ' όλο που πάντοτε μου προσφέρουν κάποιο λάφυρο, με επιγραφές και άλλα ερείπια της αρχαιότητας που βρίσκω, έστω και σε εκκλησίες.

[Καταστροφή – Λεπλασία των μνημείων]

Πραγματικά, αν κανείς προσέξει τι γίνεται εδώ με τις αρχαιότητες, δεν θα απορήσει που μονάχα ελάχιστες έχουν διασωθεί.

Παρ' όλο που οι κατώτερες τάξεις του λαού, στους νεότερους χρόνους, με τη συχνή επαφή με τους Φράγκους και με τις αναμνήσεις που ξύπνησε η Επανάσταση για τους προγόνους τους, δείχνουν περισσότερη προσοχή για την κληρονομιά των «Ελλήνων», η καταστροφή ωστόσο τραβάει το δρόμο της, κάτω απ' τα μάτια μας, αν τύχει ευκαιρία. Ένα παράδειγμα: Στο δρόμο για τον Πειραιά, μπροστά απ' τον ελαιώνα, πάνω από ένα υδραγωγείο, όπου χύνεται το νερό της Καλλιρρόης από ένα υπόγειο κανάλι, ήταν εντοιχισμένη μια πολύ καλά διατηρημένη επιτύμβια πλάκα από πεντελικό μάρμαρο. Όταν Ξενοπήγα εκεί, σε μερικές μέρες, διαπίστωσα ότι μερικά παλληκάρια ή χασομέρηδες, είχαν κάνει την επιτύμβια πλάκα στόχο τους και ρίχναν! Την είχαν πετύχει πάνω από 30 σφαίρες και κάθε μια τους είχε κάνει ένα κοίλωμα σαν ένα τάληρο πάνω στο μάρμαρο και οι ροζέτες, καθώς και η επιγραφή, είχαν σχεδόν καταστραφεί.

Για τις στήλες, ιδιαίτερα για τις μικρές, τα λιοτριβιά αποτελούν ιδιαίτερο κίνδυνο. Σε κάθε λιοτριβιό βρίσκεις από καμιά τέτοια μαρμάρινη στήλη.

Τα ωραία ογκώδη μαρμάρινα αγγεία και οι επιτύμβιες πλάκες έχουν δυο κύριους εκθρούς: Τον καφέ και το αλάτι. Τα χρησιμοποιούν είτε για γουδιά, για να στουμπάνε μέσα τον καφέ, είτε βάζουν πάνω σε μια μαρμάρινη πλάκα το χοντροκομμένο θαλασσινό αλάτι για να το τρίψουν και να το 'χουν για το τραπέζι τους. Με τις «διεργασίες» αυτές εξαφανίζονται φυσικά και επιγραφές και ανάγλυφα ή άλλα στολίσματα.

Σε κάθε σχεδόν χωριότικο σπίτι βλέπει κανείς μια τέτοια «διαδικασία». Και ποιος ξέρει αν η ίδια τύχη δεν περιμένει τα ωραία αγγεία που βρήκα στην εκκλησιά, κοντά στο Μαρούσι.